

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา หรือจำเลยโดยการปล่อยชั่วคราวจากที่ได้ศึกษา มาแล้วนั้น มีความหมายอย่างเดียวกัน คือ การปล่อยตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยไปชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง ระหว่างที่มีการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวน หรือการไต่สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณาคดีของ ศาลเพื่อเป็นการผ่อนคลายเป็นเรื่องการควบคุมหรือขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในอำนาจรัฐ ซึ่งตาม หลักกฎหมายที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริงโดยการพิจารณาของศาล ดังนั้น ผู้ถูกกล่าวหา หรือจำเลยอาจได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและ หลักประกันก็ได้ ซึ่งหากผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยที่ได้รับการประกันตัวหรือปล่อยชั่วคราวผิดสัญญา แล้ว ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย หรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง ก็อาจจะถูกปรับตามสัญญาประกันหรือ อาจจะถูกริบหลักประกันตามสัญญาประกันที่ได้ให้ไว้ต่อศาล ซึ่งกรณีดังกล่าวมานี้เป็นหลักทั่วไป ในเรื่องปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน

การปล่อยชั่วคราวเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ถูกคิดค้นขึ้น เพื่อประสานผลประโยชน์ ระหว่างส่วนได้เสียของระบบการดำเนินคดีอาญาใน 2 รูปแบบ คือ การควบคุมอาชญากรรม (The Crime Control Model) และการดำเนินคดีอาญาในรูปแบบกระบวนการนิติธรรม (The Due Process Model) จากรูปแบบทั้งสองดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในเรื่องการประกันตัวและการปล่อย ชั่วคราวนั้นหากพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พนักงานสอบสวน (ตำรวจ) พนักงานอัยการ หรือ ศาลยึดถือแนวความรูปแบบการควบคุมอาชญากรรม (The Crime Control Model) โดยเน้นหนักถึง ประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเป็นหลักประกันแก่สังคมให้ ปลอดภัยจากผู้กระทำผิด การใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พนักงานสอบสวน (ตำรวจ) พนักงานอัยการ หรือ ศาลในเรื่องการประกันตัวหรือการปล่อยชั่วคราว ก็จะออกมา ในรูปแบบที่เข้มงวด การให้ประกันตัวหรือปล่อยชั่วคราวนั้นจะต้องพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อ สังคมเป็นหลัก แต่ถ้าหากพนักงานสอบสวนสอบสวนฝ่ายปกครอง พนักงานสอบสวน (ตำรวจ) พนักงานอัยการ หรือศาล ยึดถือแนวความในรูปแบบกระบวนการนิติธรรม (The Due Process

Model) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เพื่อเป็นหลักประกันแก่บุคคล ผู้ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้ต้องหา โดยมุ่งเน้นให้ทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปด้วย ความเป็นธรรมถูกต้องตามกฎหมาย การใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พนักงานสอบสวน (ตำรวจ) พนักงานอัยการ หรือศาล ก็จะออกมาในรูปแบบที่จะมีการอนุญาตให้ประกันตัว หรือปล่อยชั่วคราวมากขึ้น การประกันตัวหรือการปล่อยชั่วคราวในรูปแบบนี้จึงให้ความสำคัญต่อ สิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยเป็นอย่างมากในการที่จะได้รับการประกันตัวหรือ ปล่อยชั่วคราว

เมื่อกฎหมายให้อำนาจการประกันตัวหรือการปล่อยชั่วคราว เป็นดุลพินิจของพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พนักงานสอบสวน (ตำรวจ) พนักงานอัยการ หรือศาล ดุลพินิจนี้เองที่ส่งผล ถึงทัศนคติของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม ก่อนข้างจะออกมาในเชิงลบอยู่เสมอ โดยเฉพาะความเห็นในด้านความไว้วางใจ (Trust) ความพึงพอใจ (Satisfaction) ที่มีต่อกระบวนการ ยุติธรรมและการได้รับบริการจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม อาจเป็น เพราะปัญหาในเรื่องที่กฎหมายได้บัญญัติการกระทำในหลายขั้นตอนให้เป็นดุลพินิจของ เจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมในการที่จะตัดสินใจในการอนุญาตหรือไม่อนุญาต โดยเฉพาะ เรื่องที่สำคัญในกรณีและผู้เขียนได้ทำการศึกษาวิจัยนี้ ซึ่งในทางปฏิบัติตามความเป็นจริงเมื่อผู้ถูก กล่าวหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดในข้อหาที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปีในชั้นของ พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พนักงานสอบสวน และชั้นพนักงานอัยการแล้ว ผู้ถูกกล่าวหาหรือ จำเลยมักได้รับปล่อยชั่วคราวไปโดยไม่มีประกัน หรือหลักประกันเลย แต่ในชั้นศาลการใช้ดุลพินิจ ของศาลแต่ละคนจะแตกต่างกันไปในเรื่องของ การที่จะอนุญาตให้มีการประกันตัวหรือการปล่อย ชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี แม้จะมีระเบียบข้อบังคับซึ่งออกโดย ประธานศาลฎีกาให้ศาลใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ แต่ก็มีใช้กฎหมายที่บังคับให้ศาลต้องมีคำสั่ง ให้อนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการปล่อยชั่วคราวเหมือนกันทุกกรณีไป แม้ประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญาก็ดี หรือระเบียบข้อบังคับดังกล่าวก็ดี จะให้อำนาจศาลที่จะใช้ดุลพินิจได้อย่าง กว้างขวาง และแม้ส่วนมากศาลจะใช้ดุลพินิจไปในทางที่จะอนุญาตให้มีการปล่อยชั่วคราวได้โดย ยังมีการเรียกให้มีประกัน มีหลักประกัน หรือมีประกันและหลักประกัน ซึ่งอาจจะมีผลกระทบกับ สิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลได้ ตราบไคที่ศาลยังให้ความสำคัญกับเหตุแห่งความร้ายแรงของความผิด (Secondary) และให้ความสำคัญกับหลักประกันเพียงเหตุผลเพื่อการประกันการมีตัวในการพิจารณา คดีและการบังคับโทษมากกว่าเหตุอันจำเป็นในการที่จะเอาตัวผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยไว้ในอำนาจ รัฐว่ามีเหตุอันจำเป็นอันเป็นเหตุหลัก (Primary) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 (2) มากเพียงใด การใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวในระหว่างคดีข้อมสร้างคามยุ่งยาก

ให้ผู้ถูกกล่าวหาในคดีเล็กน้อยซึ่งไม่มีเหตุที่จะควบคุมตัวและส่งผลกระทบต่อการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาเพียงนั้น เพราะถ้าหากศาลเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะเอาตัวผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยไว้ในอำนาจรัฐแล้วก็ควรจะปล่อยผู้นั้นไปเสีย ซึ่งการปล่อยชั่วคราวในที่นี้มีใช้การปล่อยชั่วคราวที่จะมีสัญญาประกันให้ไว้แก่ศาลก่อน แต่เป็นการปล่อยชั่วคราวในระหว่างพิจารณาคดีในชั้นศาลซึ่งเพียงแต่ให้สาบานว่าจะมาในวันนัดพิจารณาเท่านั้น โดยไม่มีการออกหมายศาลใดๆ และไม่มีการให้ประกัน หรือมีประกันและหลักประกันใดๆ ในกรณีที่ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปีและผู้ถูกกล่าวหาเข้ามาขอตัวต่อพนักงานสอบสวนตามมาตรา 134 วรรคแรก โดยไม่มีพฤติการณ์ที่จะหลบหนีหรือไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือก่อเหตุอันตรายร้ายประกันอื่น ศาลชั้นต้นควรใช้ดุลพินิจที่จะปล่อย ผู้นั้น ไปโดยที่ไม่ต้องจัดให้มีการประกัน หรือมีประกันและหลักประกันเลย แต่ถ้าหากว่าคดีใดมีเหตุอันจำเป็นหรือมีพฤติการณ์ที่จะออกหมายจับหรือหมายจับผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยเสียแล้ว การใช้ดุลพินิจที่จะปล่อยชั่วคราวย่อมกระทำมิได้ และกรณีที่ได้ศึกษานี้ศาลควรใช้ดุลพินิจโดยการตรวจสอบเหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมหรือขังผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยก่อนว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่กระบวนการยุติธรรมมากน้อยเพียงใด เพราะถึงแม้ว่าศาลจะยึดถือหลักเกณฑ์ที่อนุญาตให้มีการประกันตัวหรือปล่อยชั่วคราวเป็นหลักก็ตาม แต่ตัวหลักประกันนั่นเองที่ส่งผลต่อตัวผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะคดีเล็กน้อยๆ แม้รัฐจะมีโครงการประกันอิสรภาพเพื่อช่วยเหลือผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยก็ตาม ผู้เขียนก็ไม่ได้คัดค้านเลยว่าโครงการดังกล่าวไม่ดีแต่อย่างใด แต่โครงการดังกล่าวก็มีไขทางแก้ไขปัญหาในเรื่องการประกันตัวหรือปล่อยชั่วคราวแต่อย่างใด คงเป็นเพียงทางเลือกให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยมีโอกาสดำเนินการพิจารณาในการขออนุญาตประกันตัวเพิ่มมากขึ้น และโครงการดังกล่าวก็ควรมีข้อแก้ไขในเรื่องอัตราค่าเบี้ยประกันด้วย โดยเฉพาะถ้าหากศาลไม่เข้ามาควบคุมการเรียกเบี้ยประกันของบริษัทฯ ประกันก็คงจะไม่แตกต่างอะไรกับนายประกันอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าเบี้ยประกันที่คิดในอัตราร้อยละไม่เกินสิบของ “หลักประกัน” (ในปัจจุบัน) กรณีใช้หลักทรัพย์เป็นประกันซึ่งแต่ละศาลจะกำหนดไว้เป็นอัตราสองเท่าของอัตราหลักประกันประเภท “เงินสด” แต่เหนือสิ่งอื่นใดแล้วผู้เขียนยังให้ความสำคัญของเหตุผลความจำเป็นในการที่จะเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐว่ามีเหตุอันจำเป็นก่อนเป็นลำดับแรก และให้ความสำคัญกับเหตุแห่งความร้ายแรงแห่งความผิดเป็นลำดับรองลงมา ซึ่งถ้าหากรัฐมีความจำเป็นที่จะต้องเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐแล้วไม่ว่าความผิดนั้นผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยจะยื่นหลักประกันมีมูลค่าสูงเพียงใด และคดีมีอัตราโทษเท่าใด ศาลก็ไม่ควรที่จะใช้ดุลพินิจอนุญาตให้มีการประกันตัวหรือการปล่อยชั่วคราวโดยเด็ดขาด

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในกรณีศึกษาวิจัยนี้ก็คือ ผลกระทบที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นผลที่มีต่อผู้ถูกกล่าวหาที่ดี ต่อตัวผู้เสียหายที่ดี โดยเฉพาะผลกระทบที่มีต่อตัวผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย ในเมื่อประเทศไทยยอมรับหลักการว่าผู้กระทำความผิดได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะได้รับการพิพากษาจากศาล รัฐก็ไม่ควรที่จะปฏิบัติต่อผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยที่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสมือนเป็นนักโทษเด็ดขาด ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในเรื่องผลกระทบที่มีต่อตัวผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยนั้นมีมากมาย แค่เพียงถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดก็ส่งผลกระทบต่อผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยมากพอแล้ว ถ้าหากรัฐยังปฏิบัติต่อผู้นั้นอย่างเช่นผู้กระทำความผิดที่ได้รับการพิพากษาแล้วก็เป็น การซ้ำเติมผู้นั้นและส่งผลเสียหายแก่สังคมผู้นั้นเอง ทั้งที่ในบางกรณีแล้วศาลชั้นต้นที่มีหน้าที่ในการมีคำสั่งในการอนุญาตให้มีการปล่อยชั่วคราวนั้น สามารถใช้ดุลพินิจที่จะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันหรือไม่มีหลักประกันเลยก็ได้ แต่ด้วยความกังวลหรือเพื่อความสะดวกในการพิจารณาคดีจึงอาจทำให้ไม่กล้าที่จะใช้ดุลพินิจออกคำสั่งตามความประสงค์ที่แท้จริง คงมีคำสั่งเดินตาม “ยี่ต็อก” เพื่อป้องกันการถูกกล่าวหาว่ามีส่วนได้เสียหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อยู่

และเมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับระบบกฎหมายต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นระบบ Common Law หรือ Civil Law แล้ว จะเห็นได้ว่ากฎหมายทั้งสองระบบให้ความสำคัญกับเรื่องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยสอดคล้องกับหลักมาตรฐานสากลเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะคดีที่มีอัตราโทษไม่ร้ายแรงแล้ว เมื่อเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยไม่มีเหตุที่จะต้องถูกควบคุมแล้วก็จะปล่อยตัวไปเลยทีเดียวโดยอาจกำหนดเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งไว้ให้ปฏิบัติ โดยเฉพาะที่เห็นได้ชัดเจนคือประเทศสหรัฐอเมริกา ศาลฎีกาได้ให้เหตุผลไว้ในคดี Stack v. Boyle ว่าการที่ศาลพิจารณาว่าจะให้จำเลยได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวหรือไม่นั้นมีข้อพิจารณาเพียงประการเดียวว่าเมื่อศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวไปแล้ว จำเลยจะมาศาลตามกำหนดนัดทุกครั้งหรือไม่เท่านั้น ดังนั้น แม้จำเลยหรือผู้ต้องหาจะเสนอหลักทรัพย์ราคาสูง แต่ถ้าศาลเห็นว่าจำเลยหรือผู้ต้องหาจะหลบหนีศาลจะไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ในทางกลับกันถ้าจำเลยหรือผู้ต้องหาไม่มีหลักทรัพย์ แต่เชื่อได้ว่าจำเลยหรือผู้ต้องหาไม่หลบหนี ศาลจะอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีหลักประกันเลยก็ได้ ดังได้กล่าวแล้วในบทที่ 3

ดังนั้น จึงกล่าวสรุปได้ว่ารัฐนอกจากมีหน้าที่ในการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมแล้ว รัฐยังมีหน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิขั้นพื้นฐานอีกด้วย กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ດึ้นนั้น นอกจากจะมีกระบวนการค้นหาความจริงที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถค้นหาผู้กระทำความผิดจริงและนำตัวมาลงโทษได้อย่างถูกต้องแล้ว ยังจะต้องมีมาตรการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาในระหว่างคดีก่อนศาลมีคำพิพากษาด้วย รวมถึงในเรื่องการปล่อยชั่วคราวด้วยไม่ว่าจะปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน มีหลักประกัน หรือมีประกันและหลักประกันนั้นทางปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก เนื่องจากองค์กรในกระบวนการยุติธรรมยังให้ความสำคัญกับหลักประกัน โดยมิได้พิจารณาถึงเหตุที่ควบคุมตัวก่อน ทั้งที่มีกฎหมายกำหนดเหตุอันจำเป็นไว้แล้วก็ตาม โดยเฉพาะคดีเล็กน้อยในชั้นพิจารณาของศาลที่อาจมีการใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมต่อบุคคลในสังคม ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยเดือดร้อนเกินควรต่างๆ ที่ข้อหาที่มีโทษร้ายแรงและเป็นกรณีเข้ามอบตัวมิได้ถูกจับกุม หรือมิได้หลบหนี หรือไม่มีพฤติการณ์จะไปก่อเหตุอันตรายแก่สังคมแต่อย่างใด จึงส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยในระหว่างพิจารณาคดีของศาลชั้นต้นทั่วประเทศ และเป็นที่ยอมรับกันว่าแต่ละศาลทั่วประเทศมีมาตรฐานการปฏิบัติแตกต่างกันไปซึ่งขึ้นอยู่กับยึดถือของแต่ละศาลที่หัวหน้าศาลได้กำหนดไว้เพื่อเป็นคำแนะนำผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี โดยอาศัยคำแนะนำของประธานศาลฎีกาในเรื่องหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งมีไว้บทกฎหมายที่จะใช้บังคับแต่อย่างใด

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในเรื่องนี้ ผู้เขียนเห็นว่าความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในองค์กรกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบในเรื่องความจำเป็นที่ต้องเอาตัวบุคคลผู้กระทำผิดไว้ในอำนาจรัฐยังมีความคลาดเคลื่อน แต่ละองค์กรยังใช้ดุลพินิจในการควบคุมตัวแตกต่างกัน แยกแยะเหตุอันจำเป็นที่จะควบคุมตัวต่างกัน ทำให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาในคดีที่มีโทษจำคุกไม่รุนแรง และไม่ใชเหตุร้ายแรงต่อสังคมได้รับการปฏิบัติในการปล่อยชั่วคราวแตกต่างกัน โดยองค์กรในกระบวนการยุติธรรมจะต้องร่วมมือกันในการอำนวยความสะดวกและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทั้งระบบไม่ว่าจะเป็นองค์ตำรวจ องค์กรฝ่ายปกครอง องค์กรอัยการ และองค์กรศาล จะต้องพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งแต่ละองค์กรในกระบวนการยุติธรรมจะต้องเข้าใจตรงกันในเรื่องเหตุอันจำเป็นในการควบคุมตัวเสียก่อน ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายก็ได้บัญญัติไว้แล้วแม้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 39 มาตรา 40 (7) และในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและในขณะเดียวกันก็เป็นกฎหมายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนด้วยก็มีบทบัญญัติสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญไว้ในมาตรา 66 (2) ในเรื่องเหตุที่จะควบคุมตัวผู้กระทำความผิด อันมีทั้งเหตุหลักและเหตุรอง ซึ่งหากปรากฏว่าเมื่อใดมีเหตุอันจำเป็นต้องเอาตัวผู้กระทำผิดไว้ในอำนาจรัฐกล่าวคือ มีเหตุอันเป็นเหตุหลัก เช่น จะหลบหนี จะไปก่ออันตรายประการอื่นอีก หรือจะไปยุ่งเหยิง

กับพยานหลักฐานแล้ว การปล่อยชั่วคราวย่อมจะเกิดขึ้นไม่ได้แม้ข้อหาอันจะมีอัตราโทษจำคุกเท่าไรก็ตาม

ดังนั้น การให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาโดยการปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน หรือหลักประกันเลย ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเข้าพบพนักงานสอบสวนเพื่อมอบตัวต่อผู้คดีซึ่งมิได้ถูกจับกุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 วรรคแรกเฉพาะกรณีคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปีโดยไม่มีเหตุใดๆ ที่จะต้องเอาตัวไว้ในอำนาจรัฐเลย ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับเพื่อให้องค์กรในกระบวนการยุติธรรมได้ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

1) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในมาตรา 66 (2) เพื่อให้องค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสามารถอำนวยความสะดวกยุติธรรมและคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานเป็นระบบเดียวกัน โดยเฉพาะในคดีที่มีอัตราโทษที่ศึกษานี้ ซึ่งคดีอาญากรณีนี้เมื่อเริ่มคดีที่องค์กรตำรวจ โดยไม่มีการควบคุมตัว เมื่อองค์กรอัยการฟ้องผู้ถูกกล่าวหาต่อศาลชั้นต้นแล้ว องค์กรศาลควรใช้ดุลพินิจให้เป็นระบบเดียวกันเมื่อเริ่มคดี และที่สำคัญก็จะเป็นการมีบทบัญญัติกฎหมายที่ชัดเจนบังคับใช้ แม้อาจจะมองว่าบทบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะจะเป็นบทบัญญัติที่ฟุ่มเฟือยไม่จำเป็นก็ตาม แต่เพื่อให้องค์กรยุติธรรมทางอาญาให้ความสำคัญกับเหตุอันจำเป็นในการที่จะเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐว่ามีเหตุอันเป็นเหตุหลัก (Primary) และเหตุแห่งความร้ายแรงของความผิด (Secondary) เป็นไปในทิศทางเดียวกันถึงแม้ว่าแต่ละองค์กรจะมีระเบียบ ข้อบังคับ ในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ถูกกล่าวหา หรืออันเกี่ยวกับดุลพินิจการให้ประกันตัวก่อนปล่อยชั่วคราวก็ตาม แต่ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ นั้น มิได้มีสถานะบังคับเช่นบทบัญญัติของกฎหมาย

2) ให้องค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่ว่าจะเป็นองค์กรตำรวจ องค์กรฝ่ายปกครอง องค์กรอัยการ และองค์กรศาลยุติธรรมแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งออกคำสั่งให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 (2) แม้อาจจะมองได้ว่าเป็นการเพิ่ม โดยไม่จำเป็น แต่เพื่อให้องค์กรทุกองค์กรมีระเบียบ ข้อบังคับสอดคล้องกับเหตุแห่งความจำเป็นอันจะต้องควบคุมตัวไว้ในอำนาจรัฐให้ชัดเจน เพื่อป้องกันมิให้องค์กรแต่ละองค์กรใช้ดุลพินิจไปในทางที่สะดวกแก่การปฏิบัติงาน โดยมิได้พิจารณาถึงเหตุอันจำเป็นในการควบคุมตัว และมีให้เจ้าหน้าที่ขององค์กรแต่ละองค์กรให้ความสำคัญต่อเหตุแห่งความร้ายแรงแห่งความผิดในลักษณะเดียวกันกับเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น อันเป็นสาเหตุนำมาซึ่งการให้มิประกัน โดยไม่จำเป็น โดยเฉพาะในคดีที่ได้ศึกษานี้ซึ่งมีอัตราโทษไม่เกินสามปีและเป็นกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเข้ามามอบตัวต่อรัฐโดยไม่มี

พฤติการณ์ที่จะหลบหนี หรือไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือจะไปก่อเหตุอันตรายอื่นแก่สังคม และทรัพย์สินของบุคคลอื่นแต่อย่างใด

3) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอันเกี่ยวกับกรอบระยะเวลาให้ศาลพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวภายใน 48 ชั่วโมงนับแต่ผู้ถูกกล่าวหา ถูกควบคุมตัวและถูกปฏิเสธให้ปล่อยชั่วคราวในชั้นสอบสวน โดยผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้เกี่ยวข้อง อาจยื่นคำร้องต่อศาลให้พิจารณาสั่งภายในระยะเวลาดังกล่าว ซึ่งหากศาลได้สวนแล้วยังไม่มีความผิดจึงสั่งให้ปล่อยตัวผู้ถูกกล่าวหาทันที ในเฉพาะคดีที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปี

จากข้อเสนอแนะดังกล่าวจะเห็นได้ว่า หากผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันหรือหลักประกันเลย จะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนทุกฝ่ายที่เข้ามาสู่ระบบการดำเนินคดีอาญาที่มีอัตราโทษไม่ร้ายแรง และอาจนำไปสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอม ให้คดีมีการชดใช้เยียวยาบรรเทาผลร้าย และคดีเล็กน้อยเสร็จสิ้นไปจากศาลโดยเร็ว ซึ่งปัจจุบันต้องยอมรับว่าศาลยุติธรรมได้นำระบบกระบวนการไกล่เกลี่ยเข้ามามีบทบาทในคดีอาญาที่มีอัตราโทษไม่ร้ายแรงทุกคดี ไม่ว่าจะเป็นคดีความผิดอาญาต่อแผ่นดิน หรือความผิดอาญาอันยอมความได้ และแม้ปัจจุบันนี้สำนักงานอัยการสูงสุดก็มีระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาททางอาญา พ.ศ. 2555 มาบังคับใช้ในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา ก่อนฟ้องคดีต่อศาล (บังคับใช้วันที่ 1 กรกฎาคม 2555) อีกทั้งกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการประกันตัวและการปล่อยชั่วคราวโดยออกระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว (ฉบับ 2) พ.ศ. 2548 โดยเฉพาะในข้อ 1 ซึ่งให้อำนาจ ผู้อำนวยการสถานพินิจปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี และมีอำนาจปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันแต่ไม่ต้องวางหลักประกันในคดีที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกเกินสามปีแต่ไม่เกินห้าปี ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

ผู้เขียนเห็นว่าถึงเวลาแล้วที่องค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะได้ให้ความสำคัญต่อการอำนวยความสะดวกกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมให้เป็นระบบเดียวกัน มิใช่แต่เพียงว่าองค์กรใดองค์กรหนึ่งจะใช้กฎหมายให้เกิดประโยชน์หรือเพื่อความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของตนเท่านั้น แต่ควรให้ความสำคัญกับเหตุอันจำเป็นในการควบคุมตัวอันเป็น Primary มาใช้เพื่อให้ความเป็นเสรีนิยมสัมฤทธิ์ผลให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย หรือผู้ถูกกล่าวหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีอาญากรณีที่ถูกกล่าวหาเข้าพบพนักงานสอบสวนเพื่อมอบตัวต่อผู้คดีโดยมิได้ถูกจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 วรรคแรก อันจะทำให้การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนของรัฐในกระบวนการยุติธรรมเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม สติเสรีภาพขั้นพื้นฐานได้รับการคุ้มครอง

ซึ่งหากมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทกฎหมาย หรือระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่ผู้เขียนได้เสนอแล้วจะเป็น การสนับสนุนให้องค์กรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบไม่ว่าจะเป็นตำรวจ ฝ่ายปกครอง อัยการ และศาลให้เข้าใจตรงกันในเรื่องความจำเป็นในการที่จะเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐอันเป็น เหตุหลัก และเหตุรอง มาปฏิบัติให้เกิดสัมฤทธิ์ผลสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา อันจะส่งผลให้ทุกองค์กรมีมาตรฐานการใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราว เป็นแนวทางเดียวกันอย่างเป็นเอกภาพและมีมาตรฐานเดียวกันทั่วราชอาณาจักรในคดีที่มีอัตราโทษ จำคุกไม่เกินสามปีที่ได้ทำการศึกษาวิจัยนี้